

stantandi accidentia, et sub alia ratione et in alio genere causæ prius natura conjungatur illis. Ad secundam concedimus materiam primario respicere substantialem formam, et ideo ordine intentionis seu finis prius illi conjungi, non tamen ordine executionis; nam potius sub hac ratione prius natura conjungitur accidentali formæ, ut medio seu dispositioni ad formam substantialem. Sæpe enim potentia quæ primario ordinatur ad aliquem actum, in executione prius recipit alium, quo ad alterum disponitur, ut visus primario ordinatur ad visionem, prius tamen respicit lumen, speciem, etc., et in universum est hic ordo naturæ consentaneus ut priora intentione sint posteriora executione, et e converso, ut quæ imperfectiora sunt, via originis antecedant. Quod autem ibi dicitur, formam accidentalem comparari ad substantialem, ut actum secundum ad primum, non est in universum necessarium; nam quantitas non videtur hoc modo comparari, sed tantum ut connaturalis dispositio substantiæ ratione materiæ. Et similiter accidentia extrinseca, quæ non manant a forma, neque in illa recipiuntur, non comparantur ad illam, ut actus secundi ad primum. Adde vero deinde, etiam si gratis demus totum, quod in illo argumento sumitur, nihil inferri contra nostram sententiam; ostendimus enim quod, licet admittamus formam esse primum actum materiæ, ordine perfectionis, intentionis, et primæ originis, atque etiam ordine causalitatis effectivæ, nihilominus optime consistit et est verissimum quantitatem in sola materia recipi, ut in proprio subjecto inhæSIONIS, et materiali causa, quod a nobis hoc loco præcipue intenditur. Quod vero, non obstante ea prioritate formæ, possit quantitas manere in materia, et esse prior tempore in illa, quam quælibet determinata forma præter primam, quæ cum materia concreta est, satis probabiliter (ut existimo) est a nobis declaratum in secunda assertionem.

58. *Tertia.* — *Quot titulis inter quantitatem et materiam connexio interveniat.* — Hinc facile respondetur ad tertiam rationem, primo, gratis concedendo quantitatem consequi active formam substantialem, ut est forma corporeitatis, et negando consequentiam, quia (ut sæpe dixi) potest manere a forma in materiam, et per successionem formarum in ea conservari. Secundo verisimillimum est quantitatem esse proprietatem consequentem materiam, seu (quod idem est) debitam com-

posito ratione materiæ. Primum enim, commune fere axioma est quantitatem sequi materiam, et qualitatem formam; hæc enim ratione distribuunt Doctores prædicamenta absoluta, et eorum sufficientiam assignant. Deinde per se consentaneum est rationi, ut cum materia habeat veram ac realem essentiam propriam, licet partialem, ratione illius habeat aliquam proprietatem; nec necesse est ut forma ex communi ratione formæ substantialis habeat certam aliquam proprietatem specificam; sed satis est quod illi respondeat aliqua communis seu generica ratio qualitatis. Sicut ex communi ratione substantiæ immaterialis non sequitur aliqua forma accidentalis specifica, sed sequuntur intellectus et voluntas ut sic. Præterea, cum homo constet ex materia et forma omnino spirituali, et nihilominus sibi vendicet eandem quantitatem quam aliæ res materiales, signum est postulare illam ratione materiæ, non ratione formæ. Denique ipsa proportio inter quantitatem et materiam satis indicat, quantitatem consequi materiam; nam quantitas per se non est activa, sicut nec materia. Item, est apta ad recipiendum, vel ut potentia proxima, vel ut ratio et conditio bene disponens ad patiendum et recipiendum; est ergo satis verisimile quantitatem esse debitam materiæ, seu ratione materiæ. Quod etiam confirmari potest ex eo quod supra probavimus, nempe, omnem rem habentem materiam, habere etiam quantitatem, et e converso. Duobus autem modis potest intelligi hæc naturalis conjunctio inter materiam et quantitatem. Primo solum ratione potentiæ passivæ intrinsece natura sua postulantis talem affectionem. Neque enim necesse est ut omnis innata proprietas sit debita ratione principii activi; sed interdum sufficit passivum; quo modo multi existimant motum esse naturale cælo, et, esse in centro, esse naturale terræ, et intellectui angelico esse naturales species intelligibiles secundum potentiam receptivam, non activam. Secundo modo potest intelligi per intrinsecam dimanationem activam. Et licet prior modus sufficiat, hic posterior nullum habet inconveniens, quia, licet materia sit potentia ad formam substantialem, in se tamen habet veram essentiam actualem et entitativam; quid ergo mirum quod ab illa manet aliqua proprietas ipsi proportionata? Quod enim materia non sit activa per propriam actionem, ideo est quia, cum sit pura potentia, nec potest agere rem sibi

similem, quia deberet creare illam; nec potest agere in similem potentiam, quia non habet ex se actum proportionatum, nisi in potentia tantum receptiva. Sæpe autem contingit ut res, quæ non potest agere propria actione in aliud, habeat intrinsecam dimanationem in se; ut substantia Angeli non habet vim activam similis substantiæ; habet tamen vim, a qua in ipsa dimanent potentiæ sibi proportionatæ; et forma substantialis juxta receptam doctrinam non est immediate activa formæ accidentalis, et tamen per intrinsecam dimanationem manat intellectus ab anima, et intensio frigoris a forma aquæ, cum se reducit ad pristinam frigiditatem. Denique probabile valde est alios modos ex natura rei distinctos manare active ab essentia materiæ, ut subsistentiam partialem et intrinsecam, præsentiam localem, et relationes, si sunt aliquid ex natura rei distinctum a fundamento.

59. *An dicenda materia recipere formam substantialem media quantitate.* — Ad primam confirmationem negatur sequela, absolute loquendo, quamvis possit distingui, dupliciter intelligi posse materiam recipere formam substantialem media quantitate. Primo solum ut dispositione seu conditione necessaria, et sic conceditur; neque contra hunc sensum procedunt rationes, et incommoda quæ ibi proponuntur. Secundo, tanquam potentia proxime receptiva formæ substantialis, et hoc sensu recte improbat hoc consequens in illa confirmatione; negamus tamen id sequi, quia nullam habet necessariam connexionem cum doctrina tradita. Quid vero de qualitatibus corporeis dicendum sit, videbimus sectione sequenti. Ad secundam confirmationem concedo sequelam, nimirum, quantitatem esse incorruptibilem quoad suam entitatem, licet quoad varios terminos possit incipere et desinere esse, per divisionem, et conjunctionem quantitatis. Quomodo autem ad quantitatem sit per se motus, non potest hic pro rei difficultate examinari; breviter tamen dico, ad productionem quantitatis non esse per se motum, sed ad accretionem; eamque non fieri eo quod nova quantitas, aut nova pars quantitatis simpliciter incipiat esse in rerum natura, sed quia una quantitas adjungitur alteri, et quæ erat aliena, fit propria per specialem quamdam actionem, ad hoc per se tendentem.

60. Ad quartum primo dicitur (applicando distinctionem datam) si materiam recipere quantitatem mediante forma intelligatur so-

lum ut conditione necessaria, et principali termino suæ existentiæ, sic concedi posse totam rationem, et nihil inferri contra doctrinam datam, ut facile intuenti patebit; si vero intelligatur mediante forma, ut partiali subjecto, et propria causa materiali, sic dicendum est, interdum manifeste hoc repugnare, ut in homine; indeque satis probabiliter colligi, non esse id consentaneum naturis rerum, et causalitati materiæ ac formæ in omnibus rebus naturalibus.

61. Rationes posterioris sententiæ, quatenus probant materiam esse proprium subjectum inhærentiæ, et sufficientem causam materialem quantitatis, et accidentium quæ per illam inhærent, non habent, ut existimo, probabilem solutionem. Unde etiam Thomistæ, et specialiter Astudillo, 1 de Generat., quæst. 2, hoc concedunt etiam in doctrina D. Thom., dummodo non negetur, et formam substantialem simpliciter prius natura præcedere in materia, et quantitatem et accidentia omnino ab illa pendere. Quatenus autem rationes illæ procedunt contra hanc posteriorem partem, et probant eadem accidentia manere in genito, quæ erant in corrupto, possent fortasse probabiliter solvi; sed quia nobis videntur probabiliter saltem id persuadere, in eis dissolvendis immorari non libet.

SECTIO IV.

Utrum unum accidens possit esse proxima causa materialis alterius.

1. *Supernaturaliter unum accidens alii inhæret, ut subjecto quod.* — *Secus naturaliter.* — Loquimur juxta naturas rerum; nam, supposito aliquo miraculo, non est dubium quin possit aliquod accidens concurrere per modum subjecti et materialis causæ ad esse alicujus accidentis, et ad effectum ejus, ut de quantitate in Eucharistia consecrata docent probatores Theologi. Secundum naturas autem rerum duo sunt certa: primum est nullum accidens esse posse primum et (ut ita dicam) fundamentale subjectum alterius accidentis, quod ab aliquibus vocatur subjectum quod. Hoc patet, quia nullum accidens potest sustentare aliud, quin utrumque in altero sustentetur, et in hoc progressu non potest procedi in infinitum; alias nihil esset in quo tota illa causalitas materialiter fundaretur. Et eadem ratione non potest sibi in aliquo accidente, alias tota collectio accidentium non esset in alio, sed in se, quod

repugnat naturæ accidentis; necessario ergo sistendum est in subjecto seu materia substantiali. Et ad hunc sensum dici solet accidens non posse esse primam causam materialem accidentis, sed ad summum proximam. Hocque ex professo docet Arist., lib. 4 Metaph., in loco statim tractando.

2. *Unum accidens ratione alterius in substantia recipitur.*—Secundo est certum quædam accidentia inesse substantiæ mediis aliis accidentibus; hoc patet inductione, nam actus intellectus insunt substantiæ spirituali medio intellectu, et actus voluntatis media voluntate, et sic proportionaliter de reliquis actibus, vel habitibus potentiarum sensilivarum; et qualitates corporeæ ex omnium sententia insunt media quantitate. Et ratio generalior reddi potest, quia, licet omnia accidentia ordinentur ad substantiam, non tamen sine ordine inter se, et ideo potest unum recipere substantiam mediante alio.

Punctus questionis.

3. Difficultas ergo est, quomodo unum accidens insit substantiæ mediante alio, an solum *ut quo*, vel etiam *ut quod*, his enim terminis utuntur philosophi. In quibus est cavenda æquivocatio, ut punctus controversiæ attingatur; nam uno sensu potest negari accidens esse subjectum quod, solum quia non est primum fundamentum, et veluti basis totius causalitatis, qua sustentatur aliud accidens; dicetur autem juxta hunc sensum aliud quod accidens esse subjectum quo, quia est id quo mediante substantia recipit aliud accidens, sive priori accidenti posterius vere ac proprie inhæreat, sive non. Et hic sensus non potest in dubitationem cadere, nec de illo est controversia. Alio sensu dici potest accidens esse tantum subjectum quo, et non quod, alterius accidentis, quia non potest unum accidens esse subjectum etiam proximum, in quo aliud accidens vere inhæreat, quamvis possit esse ratio inhærendi, id est necessaria conditio, vel dispositio prærequisita in substantia, ut aliud accidens ei inhæreere possit, quo modo multi putant diaphaneitatem comparari ad lumen. Et juxta hunc sensum vere ac proprie unum accidens non est causa materialis alterius, nisi eo fortasse sensu quo causa dispositiva ad materialem revocatur; quomodo etiam potest accidens esse causa materialis substantiæ; nos autem agimus de propria causa materiali, in qua proxime insit et recipitur accidentalis forma.

Unde e contrario dicitur accidens *subjectum quod* alterius accidentis, si vere illud in se recipiat, et in se proxime terminet unionem et inhæSIONem illius, etiamsi non sit primum (ut ita dicam) sustentaculum utriusque, et in hoc sensu tractatur quæstio præsens.

Variæ sententiæ.

4. Prima sententia est, nullum accidens esse verum subjectum et materialem causam alterius accidentis. Ita tenet Gregorius, in 2, d. 12, quæst. 2, art. 2; tribuitque Aristoteli, 4 Metaph., text. 13 et 14, ubi probat, accidens non accidere accidenti, nisi quia ambo eidem accidunt, et subdit causam, quia non est major ratio, cur unum accidens alteri accidat, quam e converso. Idem supponere videntur Nominales, qui negant qualitates panis inhæreere quantitati, etiam post consecrationem panis; quos citavi 3 tomo tertiæ part., disp. 56, sect. 3. In eadem sententiam referri potest Capreolus, in 1, dist. 3, quæst. 3, art. 2, ad 2 Scoti cont. 1 conclusionem, ubi non satis explicat quo sensu loquatur de *subjecto quo et quod*; nec ex locis D. Thomæ, quæ affert, satis id constare potest, ut videbimus; Gregorius vero clarius locutus est, qui non profert rationes magni ponderis; summa enim omnium est, quoniam forma non potest esse principium patiendi aut recipiendi, alias confunditur munus formæ cum officio materiæ; sed omne accidens est vera forma accidentalis; ergo non potest esse principium receptivum accidentis.

5. Secunda sententia est, unum accidens esse posse proximum subjectum, in quo aliud recipiatur, et consequenter posse exercere propriam causalitatem materialem circa illud. Hanc tenet et bene declarat Durandus, in 1, d. 8, 2 part., quæst. 4, n. 15, eamque supponunt D. Thomas et alii auctores, qui (ut prædicto loco allegavi) dicunt in Eucharistia post consecrationem panis qualitates inhæreere quantitati separatae, non per inhærentiam novam, quæ per consecrationem illis conferatur, sed per antiquam, quam habebant in quantitate, quæ antea inhærebat in materia ut in subjecto, quo sublato, remanent alia accidentia fundata super ipsam quantitatem, ut expresse docet D. Thomas, 3 part., quæst. 77, art. 2, ratione 2. Et in solutione ad 2, declarat, *unum accidens per se non posse esse subjectum alterius, quia per se non est; quatenus vero est in alio, posse esse subjectum, quia potest unum accidens, me-*

diante alio, recipi in subjecto; et sic ait, *superficiem esse subjectum coloris*; quod non esset absolute verum, si accidens tantum esset medium quo, in priori sensu supra declarato. Et 1, 2, quæst. 7, art. 1, ad 3, et quæst. 56, art. 1, ad 3, ubi eandem doctrinam repetit, ait, *unum accidens inhæreere alteri*, quod non potest vere dici de pura dispositione. Similia fere habet in 3, dist. 33, quæst. 2, art. 4, quæstiuncul. 1, et optime in quæst. de Spiritual. creat., art. 11, ad 13, et sæpe alias. Atque hanc sententiam censeo esse veram.

Questionis resolutio.

3. Ut vero illam probemus, et declaremus amplius, dico primo: quamvis non possit omne accidens in alio accidente proxime inhæreere, aliquibus tamen accidentibus id potest convenire. Prior pars nota est, quia cum tota collectio accidentium debeat necessario inhæreere substantiæ, necesse est ut aliquod accidens immediate substantiæ inhæreat; non enim potest inter substantiam et accidens medium inveniri, quamvis inter substantiam et aliquod accidens possit aliud accidens intercedere, quia sicut generalis divisio entis in substantiam et accidens adæquata est, ita ut inter membra dividenda nullum possit cadere medium, ita inter primum accidentis subjectum, quod est substantia, et totam collectionem accidentium, seu inter substantiam, et primum accidens ejus, non possit medium inveniri. Quod recte notavit D. Thomas, 1 p., quæst. 77, art. 1, ad 5.

7. *Accidentia spiritualia aliis accidentibus vere inhærent.*—Posterior pars probatur primo inductione in accidentibus corporeis; nam omnia insunt substantiæ, media quantitate, ut omnes philosophi docent; et videtur probari experientia, nam albedo in superficie extenditur, et calor similiter, cum diffunditur per corpus, in quantitate ejus extenditur. Responderi potest hinc solum colligi, quantitatem esse dispositionem necessariam in subjecto, ut alia accidentia corporea in ipso possint esse connaturali modo, non tamen ipsam quantitatem esse proximum subjectum, cui talia accidentia vere inhæreant. Sicut de substantiali forma supra probabiliter dicebamus non ingredi in materiam, nisi extensam per quantitatem; supposita vero ea dispositione, immediate conjungi entitati ipsius materiæ, et coextendi illi; cur ergo non posset idem dici de albedine, et de calore, etc.? Respondetur, rationem esse valde diversam, nam

forma substantialis, cum sit superioris ordinis, est improporcionata, ut accidenti proxime inhæreat. Item, non unitur per modum accidentalem, sed substantialem, et ideo immediate debet substantiæ uniri; qualitas vero corporea est accidens, et per modum accidentalem unitur, et ideo ex se proporcionata est, ut possit accidenti proxime inhæreere; ergo, quando talis est qualitas, ut per se et necessario in substantia supponat quantitatem, ad hoc ut mediante illa recipiatur, verisimilius est in illa immediate recipi. Et confirmatur ex mysterio Eucharistiæ, nam in quantitate separata accidentia inhærent, ut ex Theologia suppono; ergo ex natura sua apta sunt informare quantitatem, quia forma non potest suum effectum formalem exercere extra subjectum sibi proporcionatum; ergo ante consecrationem illæ qualitates inhærebant quantitati, quia qualitas naturaliter informat subjectum sibi proporcionatum, si illi conjunctum sit. Item, quia superflue fingitur nova inhæSIO, de novo et miraculose facta in illis qualitatibus, si juxta rei naturam intelligi potest et præcessisse, et semper permansisse. Evidentiorque est hæc inductio in quibusdam accidentibus, quæ non sunt res omnino distinctæ ab accidentibus in quibus fundantur, sed modi eorum, ut est figura respectu quantitatis, et motus, et Ubi seu præsentia localis respectu ejusdem, et relatio (si est modus distinctus) respectu sui fundamenti. Præterea, in spiritualibus accidentibus (et eadem ratio est de materialibus, quæ illis proporcionantur) hoc videtur certissimum, nam imprimis necesse est habitus operativos immediate inhæreere in potentiis, ad quas juvandas ordinantur; quia hi habitus præbent inclinationem et facilitatem his potentiis; sed non præbent hanc facilitatem, nisi formaliter per seipsos; ergo informant has potentias; ergo in eis proxime recipiuntur. Atque hac ratione scientia recipitur in intellectu, et species impressæ in potentia cognoscente ipsis proporcionata, et sic etiam dicunt Theologi fidem esse in intellectu, et charitatem in voluntate. Atque eadem vel major ratio est de actibus vitalibus, qui essentialiter sunt actus immanentes; unde necesse est recipi immediate in proximo principio, a quo procedunt. Ratio vero a priori hujus partis sumenda est ex subordinatione naturali talium accidentium, quam ex ipsis effectibus et naturalibus indiciis investigamus, et non est unde repugnet naturæ accidentis ut sic.

8. *Secunda conclusio.* — Dico secundo: unam accidens vere potest exercere causalitatem materialem, respectu alterius sibi proportionati. Hæc assertio sequitur ex priori, nam subjectum recipiens in se formam, propriam causalitatem materialem exercet erga illam; sed unum accidens est proximum subjectum recipiens in se aliud accidens; ergo. Secundo, quia accidens, quod in alio recipitur, pendet ab eo in esse et fieri; et non ut ab efficiente, formaliter ac præcise loquendo ex vi receptionis, quæ interdum potest re ipsa separari ab effectione, ut patet in quantitate, quæ non facit albedinem, quam in se recipit; unde albedo non pendet ab illa, media actione, sed media unione et inhæione; pertinet ergo illa dependentia ad materialem causalitatem. Tertio, accidens, quod alteri inhæret, est forma ejus, unde actus vitales dicuntur actus secundi potentiarum, quia illas ultimo actuant et informant, et albedo denominat superficiem albam, ut informans illam; ergo, e converso, accidens recipiens aliud exercet materialem causalitatem circa illud.

9. *Quæstiuncula tractatur et resolvitur.* — Sed quæret aliquis, cum unum accidens causat aliud materialiter, an solum illud proxime concurrat in eo genere, vel etiam ipsum subjectum, aut aliquod aliud accidens. Respondent aliqui, quædam esse accidentia simplicia, id est, nec formaliter, nec identice composita ex variis entitatibus, ut est albedo, visio, etc.; alia vero composita ex variis entitatibus, quæ compositio nunquam reperitur in accidentibus quæ propriam habent entitatem; nam, licet in eis esse possit compositio intensionis vel extensionis, hæc tamen in ordine ad subjectum comparatur per modum simplicis entitatis; in accidentibus autem quæ sunt modi rerum, interdum reperitur illa compositio; verbi gratia, præsentia localis panis non tantum est in quantitate, sed etiam in substantia panis, unde integra illa præsentia composita est ex præsentia substantiæ, et præsentia quantitatis. De prioribus ergo accidentibus, quando unum inest substantiæ, medio alio, aiunt materialem causalitatem per solum accidens proxime exerceri, et e converso unionem seu inhærentiam accidentis per se et immediate terminari ad solum accidens, ad subjectum vero alterius accidentis, non nisi remote, et quasi per accidens; nam, cum tale accidens sit simplex modus, aut simplex entitas, non potest immediate

uniri pluribus rebus: sic Ocham, 4, quæst. 4, ait accidens simplex non posse esse, nisi in subjecto æque simplici.

10. At vero, quando accidens est compositum modo explicato, adæquate est in subjecto composito; et ideo, licet secundum unam partem sit in altero accidente, secundum aliam esse potest immediate in substantia; atque ad hunc modum dici solet, quantitatem discretam esse in multis subjectis partialiter, de quo suo loco. Atque in hac posteriori parte non est in re difficultas, quamvis esse possit quæstio de nomine, an illud sit dicendum unum accidens, vel potius duo, cum in re sint ita distincta, ut possit unum sine alio manere; sicut de facto destructa fuit præsentia substantiæ panis, et mansit præsentia quantitatis, et potuisset etiam contrario modo fieri. Unde non est dubium quin illæ præsentia sint in re distinctæ, et diversarum rationum. An vero propter aliqualem unionem dicendæ sint componere unam, nil interest ad rem præsentem, et videtur quæstio de modo loquendi.

11. De priori autem parte major dubitatio est, nam illud principium, quod accidens simplex in entitate sua non possit immediate et adæquate recipi in subjecto composito, neque est certum, neque videtur necessarium. Nam imprimis multi ita censent de omnibus accidentibus corporalibus, quod sint per se primo in composito substantiali, saltem quando ex utraque parte est materiale (quæ opinio ex hoc præcise, quod subjectum sit compositum, et forma accidentalis sit simplex, non involvit repugnantiam); ergo eadem ratione esse poterit in composito accidentali. Item, interdum unum et idem accidens, vel accidentalis modus respicit duas res distinctas, ut modus unionis et respicit vel afficit rem quam unit, et rem cui unit; ergo similiter una entitas accidentalis potest per se primo respicere duas res, ut componentes unum adæquatum subjectum, verbi gratia, materiam et quantitatem, ut componunt hoc subjectum quantum. Denique in hoc nulla apparet intrinseca repugnantia. Existimo ergo ex hoc principio non posse generaliter definiri, quando unum accidens inest substantiæ mediante alio, an substantia ibi concurrat solum remote, vel etiam proxime, nec invenio aliud generale principium ex quo id possit universaliter expediri.

12. Quapropter respiciendum censeo ad naturam uniuscujusque accidentis, et ad effectum formalem ejus; nam, si effectus for-

malis accidentis ob specialem naturam suam non postulat immediatum concursum materialem substantiæ, verisimilius est substantiam tantum concurrere remote, et immediate solum inhæere unum accidens in alio, atque ita absolute affirmat Durandus, loco supra citato. Et ratio est, quia si illa causa proxima est sufficiens, superfluum erit aliam addere. Atque hoc modo existimo albedinem et similes qualitates inhæere quantitati, ita ut modus inhærentiæ earum in sola quantitate proxime terminetur. Cujus signum optimum est, quia, sublata materia, et manente quantitate, conservatur eadem inhærentia. Neque est aliud aliud signum, vel indicium, quod ad effectum formalem horum accidentium amplius requiri ostendat.

13. At vero, si est aliquod accidens quod ex suo speciali modo informandi requirat immediatam inhærentiam, non solum ad aliquam facultatem, sed etiam ad ipsam substantiam rei, non repugnabit ita fieri. Hoc specialiter adverte propter actus vitales, verbi gratia, intellectus aut voluntatis, quos aliqui putant ita esse in facultatibus, ut ipsam etiam animæ vel Angeli substantiam immediate attingant propter intrinsecum modum efficiendi vitalis actus, et quia ita essentialiter est actus immanens, ut immediate afficiat totum principium intrinsecum, immediate in illum influens; hoc autem principium, ut hi auctores consequenter opinantur, non est sola potentia, sed ipsa etiam substantia Angeli vel animæ. Quæ sententia ex vi causalitatis materialis non repugnat, ejus tamen veritas alibi examinanda est. Atque eodem modo est probabile, quod in Theologia aliqui censent, habitus per se infusos, sicut simul concurrunt active cum potentiis ad eliciendos actus supernaturales, ita etiam concurrere materialiter ad recipiendos illos; hoc enim (si aliunde probetur necessarium, aut magis connaturale talibus actibus) non repugnat, ex eo quod potentia et habitus sunt res distinctæ, quia satis est quod uniantur et concurrant per modum unius integræ facultatis.

Responsio ad argumenta.

14. *Accidens an accidat accidenti.* — Fundamentum Gregorii non habet difficultatem; propositio enim Aristotelis, quod *accidens non accidit accidenti*, intelligenda est, ut *subjecto quod*, in priori sensu supra declarato. Quem sensum D. Thomas ibi indicat. Dici etiam posset, Aristotelem ibi non solum agere de

accidentali inhærentia, sed etiam de accidentali prædicatione, qua unum accidens omnino per accidens dicitur de alio, ut cum musicus dicitur esse albus; hujusmodi enim prædicatio non oritur ex eo, quod unum accidat alteri, sed quod ambo in uno tertio conjungantur. At vero interdum potest accidens prædicari de accidente, non omnino per accidens, ut in hac propositione: *Quantum est in loco*, aut, *Intellectuale intelligit*, *Appetitivum amat*; et in his non repugnat accidens inesse accidenti, modo superius exposito; et in eodem sensu non repugnabit accidens accidere accidenti, non mere per accidens, sed propter aliquem ordinem per se, quem inter se habeant, quo etiam modo superficies dicitur alba, et sic de aliis. Ad rationem respondetur, non repugnare quod res, quæ est forma respectu unius, sit potentia receptiva respectu alterius, quod patet in anima rationali, et in qualibet potentia passiva accidentali, et ex dictis in sect. 1 satis clarum est; neque hic occurrit nova difficultas.

DISPUTATIO XV.

DE CAUSA FORMALI SUBSTANTIALI.

Quoniam causa materialis et formalis mutuum habitudinem inter se dicunt, ideo eadem methodo, qua de materia disseruimus, dicemus prius de forma substantiali, et postea de accidentali, nam quæ de forma in communi desiderari poterant, vel tacta sunt in disputatione de causis in communi, vel explicabuntur distinctius in singulis membris, quæ in illa ratione communi solum analogice conveniunt. Tractando autem de substantiali forma, complebimus ea quæ de materia prima in hunc locum remisimus, propter intrinsecam connexionem inter ipsam et formam. Supponendum est autem hic non esse sermonem de forma extrinseca, quam exemplarem vocant, de qua infra dicemus, quia ut sic magis habet rationem efficientis quam formæ. Neque etiam de forma separata, ut solet natura Angelica, aut immaterialis nominari, non propter causalitatem, sed propter actualitatem seu pulchritudinem; sed agimus de sola forma informante seu recepta in materia, quia illa est quæ propria et specialem habet rationem causæ. Rursus vero dividi solet forma in physicam et metaphysicam: prior est, quæ veram e realem causalitatem formæ exercet, et ideo de illa principaliter dicendum